

L'HOSPITALET
de **LLOBREGAT**
DESAPAREGUT

L'HOSPITALET *de* LLOBREGAT DESAPAREGUT

Col·lecció Catalunya Desapareguda

Primera edició: març 2017

© dels textos: Josep Maria Solias Arís
© de les fotografies: diversos autors
© de l'edició: Editorial Efadós
© de la col·lecció Catalunya Desapareguda:
Editorial Efadós

EDITORIAL EFADÓS

Carrer d'Edison, 3 - Nau A
Polígon industrial les Torreneres
08754 El Papiol (Baix Llobregat)
Telèfon 93 673 12 12
efados@efados.cat
www.efados.cat

Amb la col·laboració de l'Ajuntament de
l'Hospitalet de Llobregat.

Idea original, disseny i fotocomposició:

Editorial Efadós

Assessorament lingüístic:

M. Neus Doncel Saumell

Fotografia de portada:

Autor desconegut

Fons Josep Riera Perelló

Acrònims:

AMHL - Arxiu Municipal de l'Hospitalet de Llobregat
AFCEC - Arxiu fotogràfic del Centre Excursionista
de Catalunya

ISBN 978-84-16547-49-4

DL B 5065-2017

Imprès a Catalunya

Tota forma de reproducció, distribució, comunicació pública
o transformació d'aquesta obra només pot ser realitzada amb
l'autorització dels seus titulars, salvant l'excepció prevista per
la llei. Si necessiteu fotocopiar o escanejar algun fragment
d'aquesta obra, dirigiu-vos a CEDRO (Centre Espanyol de
Drets Reprogràfics) - www.cedro.org.

Josep Maria Solias

L'HOSPITALET *de* LLOBREGAT DESAPAREGUT

Ajuntament de L'Hospitalet

Pròleg

NÚRIA MARÍN I MARTÍNEZ

Alcaldessa de l'Hospitalet

Em plau presentar-vos el llibre *L'Hospitalet desaparegut*, que ens dona l'oportunitat de submergir-nos en el passat de l'Hospitalet a través d'una extraordinària selecció de fotografies.

El llibre és un àlbum d'imatges que ens ofereix una interessant perspectiva de la nostra història contemporània. Les fotografies mostren aspectes cabdals del nostre passat: socials, culturals, urbanístics, agraris

i industrials. Es tracta d'un recull visual d'un gran valor històric que ens ajuda a comprendre com érem, d'on venim, com vivíem, què celebràvem; imatges que formen part ja de la nostra memòria col·lectiva com a comunitat.

En definitiva, tenim a les mans una valuosa eina per prendre consciència de l'esforç i de la lluita col·lectiva de tants i tants ciutadans anònims i diversos que sempre han caracteritzat la nostra ciutat. Us convido a veure-ho; de ben segur despertarà el record d'alguns dels lectors i ens descobrirà escenes i paisatges inèdits.

AUTOR DESCONEGUT / AMHL

Introducció

JOSEP MARIA SOLIAS

Director del Museu de l'Hospitalet

L'objectiu principal d'aquest llibre vol ser oferir al lector la plasmació gràfica del que va significar el pas des d'una societat tradicional fins a l'actual a la ciutat de l'Hospitalet. Aquest pas es reflecteix en les fotografies que van fer diferents persones de la realitat que les envoltava. Aquestes imatges es prenen, moltes vegades, amb la intenció de guardar records familiars; d'altres, com a testimoni d'algun fet excepcional i, fins i tot, per deixar constància d'una societat que s'anava esvaint en el record.

La totalitat de les imatges que es reproduïxen en el llibre prové de la recerca feta per la investigadora hosi-

talença Mireia Mascarell Llosa per tal de confeir el llibre *L'Abans de l'Hospitalet*, editat l'any 2003 arran d'un conveni entre l'Ajuntament de l'Hospitalet i l'editorial Efadós, igual que el llibre que teniu a les mans.

En aquell moment es van recollir al voltant de 4.000 imatges, de les quals se'n van publicar més d'un miler. Ara s'ha fet una selecció sobre la totalitat del fons, encara que no hagués estat publicat originalment, i s'ha volgut presentar tot dotant aquest conjunt d'un relat que ens mostri com ha canviat l'Hospitalet: de petita vila agrícola i industrial a gran ciutat d'habitatges i serveis, bàsicament.

Aquesta obra també és el reflex de la memòria de molts habitants de l'Hospitalet que van anar veient unes

SALVADOR OLIVERAS MASIP / Fons SALVADOR OLIVERAS MASIP

ESGLÉSIA DE SANTA EULÀLIA DE PROVENÇANA

L'església romànica de Santa Eulàlia de Provençana, consagrada l'any 1101, es troba a l'origen de la parròquia que segles després va donar lloc a l'Hospitalet. Sota l'església hi ha restes romanes i, a prop, va aparèixer un cap de Medusa del segle II dC que ha esdevingut un dels símbols de la ciutat. A la pàgina anterior, fotografia anterior al 1936 que mostra, a la dreta, la creu de terme i, a l'esquerra, l'antic baptisteri.

'BOY-SCOUTS' A LA RAMBLA DE JUST OLIVERAS

Un grup de *boy scouts* pugen en formació per la rambla de Just Oliveras a la dècada del 1920. A partir del 1912 s'inicia a Catalunya el moviment escolta amb la intenció d'educar el jovent en els valors de la natura i l'esforç. Va experimentar un ràpid desenvolupament per tot el país.

AUTOR DESCONEGUT / Fons ÀNGELA CASAS SABATÉ

transformacions des d'uns espais i barris sense serveis fins a la ciutat actual, on moltes necessitats bàsiques en infraestructures s'han anat cobrint mercès a les lluites i les protestes ciutadanes, i a la tasca de les institucions per modificar una realitat molts cops poc agradable.

L'any 1900, l'Hospitalet tenia entorn de 5.000 habitants i encara que, ja en aquell moment, feia anys que tenia un grau important d'industrialització, una part de l'imaginari popular i força escrits divulgatius la presenten com una localitat exclusivament agrícola fins a la dècada del 1960. El canal de la Infanta va permetre irrigar els camps de la Marina, però també va oferir energia per moure algunes indústries, complement del vapor dins les fàbriques. D'altra banda, l'agricultura hospitalenca al llarg del segle XX va ser, eminentment, una agricultura de plantació: dirigida al mercat i no al propi consum.

El recorregut visual del llibre comença, precisament, amb els paisatges agrícoles, amb el riu i les inundaci-

ons, avui sortosament oblidades, per mostrar posteriorment el nucli urbà de la Vila Vella i els nous barris que s'anaven formant a la primera meitat del segle XX: Santa Eulàlia i Collblanc i la Torrassa. Tot seguit, el llibre fa un repàs dels oficis urbans i als abastiments, imprescindibles per a la vida a ciutat. Després queda representat el treball a la fàbrica, un dels pilars fonamentals de la història de la nostra ciutat, especialment en el cas de la indústria tèxtil. L'educació i la religiositat tradicional van ser elements estructuradors molt importants de la comunitat i de la ideologia, tal com es pot comprovar en les abundoses imatges que n'han restat. Aquest apartat dona pas a l'esbarjo representat pels jocs i per les activitats culturals. En destaca especialment, però, la pràctica de l'esport, el gran fenomen de masses del segle XX. El llibre acaba amb una mirada fugaç al transport i a la transformació del territori fins a la urbanització gairebé total del territori.

El llibre també vol ser una veu més en la difusió del patrimoni de la ciutat tot cercant donar-lo a conèixer. En primer lloc, el patrimoni documental, és a dir, les mateixes fotografies, un recull del qual poden disposar tots els ciutadans mitjançant aquesta publicació i que tothom pot consultar directament i amb respecte als autors i donants a l'Arxiu Municipal de la nostra ciutat, on es conserven d'una manera curiosa a l'abast de la ciutadania, sense que les imatges pateixin agressions a l'hora de difondre-les, com hem pogut veure de vegades a les xarxes socials.

Però també volem que el llibre sigui una eina de difusió i coneixement del patrimoni que podem veure a les imatges. Solament s'estima el que es coneix i aquesta pot ser una manera humil de fer-ho, però alhora ens pot ensenyar com va ser la nostra ciutat en el passat i tal vegada ens ajudi a entendre que aquesta societat desapareguda ens ha llegat restes, cada cop més esparses, que ens poden ajudar a entendre-la i, en definitiva, a entendre'ns a nosaltres mateixos com a comunitat.

LA FI DEL MÓN TRADICIONAL

Els anys seixanta van veure com anava desapareixent el paisatge agrícola tradicional. La societat pagesa, que havia sobreviscut al llarg de centenars d'anys, arribava al seu punt final. Les noves infraestructures, l'avenç de la construcció i les noves formes socials van posar fi al món tradicional.

VISTA DE LA MASIA DE CAL TRES

La masia de cal Tres, situada on actualment hi ha el Centre Catòlic, l'any 1905. Els camps del voltant pertanyen on ara hi ha la rambla de Just Oliveras i la resta de l'eixample modernista del 1907. Al fons es veu la muntanyeta de can Serra, al peu de la qual passaven el tren i el canal de la Infanta.

COMPANY / Fons CARMEN ARTIGAS BENITO

COMPANY / Fons CARMEN ARTIGAS BENITO

CAN SUMARRO

La masia coneguda com a *can Sumarro* fou edificada pel senyor Montserrat Cerdanya l'any 1580. Fins a la dècada del 1970 encara estava rodejada de camps. A l'esquerra, al fons de la imatge, es veu la Talaia al seu emplaçament original, al mas Modolell de la Torre, abans del trasllat al carrer del Xipreret. El darrer propietari de

can Sumarro va ser el doctor Santiago Prats, metge molt estimat a l'Hospitalet, que la va cedir a l'Ajuntament per a usos socials o culturals. En aquesta pàgina s'aprecia l'interior moblat de la masia abans de la seva conversió en la biblioteca de la Vila Vella a la dècada del 1980.